

паэты планеты

Мацуа Басё

Выбраныя хайку

З японскай.

Пераклад Алеся Разанава.

Мінск
Выдавец Зміцер Колас
2018

УДК 821.521-1
ББК 84(5Япо)-5
Б27

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

Л. Баршчэўскі, Зм. Колас, В. Сёмуха,
А. Хадановіч, Г. Янкута

Арыгінальныя тэксты для перакладаў узятыя з крыніцы:
Мацуо Басё. *Поэзіі*. – Кіў, «Веселка», 2016.

Даслоўнікі *Генадзя Туркова*.

На вокладцы:

*Кацусіка Хокусай,
Партрэт Мацуа Басё (фрагмент), пач. XIX ст.*

ISBN 978-985-7164-81-3

©Разанаў А. С., пераклад на беларускую мову, 2018.
©Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.
©Афармленне. Выдавец Зміцер
Колас, 2018.

*

月ぞしるべ
こなたへ入せ
旅の宿

«Сюды, калі ласка!..» –
Знайшоў у гарах
мне месяц прытулак.

1663

*

姥桜
咲くや老後の
思ひ出

Старая – цвіце
сакура: ўспамінае
сябе самую?!

1664

*

七夕の
逢はぬ心や
雨中天

Заткалася неба
дажджом – не спаткацца
дзвюм зоркам цяпер.

1666

*

萎れ伏すや
世はさかさまの
雪の竹

Перакуліўся абсяг –
бамбук
сагнуўся пад снегам.

1666

*

霰まじる
帷子雪は
小紋かな

Лунаюць сняжынкi:
ва ўзорах
нябесная занавеска.

1666

*

花の顔に
晴うてしてや
朧月

Зніякавеў – схаваўся
месяц за воблака:
сакура завітнела.

1667

*

花にあかぬ
嘆きやこちの
歌袋

Сакура зацвітає.
Авох, не развязваецца ніяк
з песнямі кайстра.

1668

*

我も神の
ひさうや仰ぐ
梅の花

Любуюся кветкамі сліў –
асягаю
нябесныя высачыні.

1676

*

命なり
わづかの笠の
下涼み

У прахалоду ўсяліўся –
у насалоду.
Знадворку спыніўся сквар.

1676

*

木を切りて
本口見るや
今日の月

Сасна спілавалася:
пільна
ўзіраецца ў поўню пень.

1677

*

発句なり
松尾桃青
宿の春

З вершамі!.. –
Завяршаю
ў хаціне Бананавай год.

1679

*

阿蘭陀も
花に來にけり
馬に鞍

Нават галаңцы, і тыя
прыехалі сакурам дзівавацца.
На конях – сёдлы.

1679

*

今朝の雪
根深を園の
枝折哉

Снегу нападала –
пер'є цыбулі
ўгадвае, дзе агарод.

1679

*

枯枝に
鳥のとまりたるや
秋の暮

Восеньскі морак:
з галінай голай
зросся крумкач.

1680

*

いづく時雨
傘を手に提げて
帰る僧

Недзе йдзе дождж?!
З падарожжа манах
вяртаецца з парасонам.

1680

*

盛りぢや花に
坐浮法師
ぬめり妻

Сакура ў цвце: манахі
уцешнейшыя, чым калі,
жанчыны прыветныя, як ніколі.

1681

*

袖汚すらん
田螺の海士の
隙を無み

Запэцканы рукавы:
слімакоў збірае
у твані цэлы дзень люд.

1682

*

元日や
思えばさびし
秋の暮

Першы дзень года!..
Задумаўся – й сум
увёў у вечар асенні.

1683

*

鶯を
魂にねむるか
嬌柳

Зрабілі душою сваёй салаўя
і спяць?
Ніцця вербы.

1683

*

花にうき世
我が酒白く
飯黒し

У цвеце наўколле – у свяце...
Ды з каламуццю маё віно,
рыс з асцюкамі.

1683

*

起きよ起きよ
我が友にせん
寝る胡蝶

О, прачніся, прачніся –
сябрам маім зрабіся,
утоены матылёк!

1681–1684

*

ほととぎす
今は俳諧師
なき世哉

Далёкія зовы зязюлі
моўкнучь: звяліся
ў наш час паэты.

1681–1684

*

我がためか
鶴食み残す
芹の飯

Мо для мяне пакінуў?
Прайшоў журавель, не абскубшы
балотнай пятрушкі.

1681–1684

*

道のべの
木槿は馬に
食はれけり

Вабную мальву,
што красавалася ўскрай дарогі,
конь ухапіў мімаходзь.

1684

*

この海に
草鞋捨てん
笠時雨

Нарэшце дайшоў: у мора
скіну стары капялюш,
стаптаныя чаравікі.

1684

*

笠もなき
われを時雨るるか
こは何と

Змокну без парасона
ў дажджы? Ат, мо
звыкнуся неяк.

1684

*

市人よ
この笠売らう
雪の笠

Гэй, перакупшчык!..
Бяры, калі хочаш, мой брыль
са снегам.

1684

*

海暮れて
鴨の声
ほのかに白し

Цямнее.
Над морам ледзь-ледзь
бялее ўсклік дзікай качкі.

1684

*

旅鳥
古巢は梅に
なりにけり

Блукалец-крумкач, ці знойдзеш
леташняе гняздо?
У квецені – слівы.

1685

*

櫛の木の
花にかまはぬ
姿かな

На сакуры, што зацвілі,
дуб не звяртае ніякай увагі:
сам сабе постаць!

1685

*

蝶の飛ぶ
ばかり野中の
日影哉

Лётае матылёк
трапятлівы ў полі –
вось і ўвесь цень.

1685

*

いざ共に
穂麦喰はん
草枕

Хадземце, сябры, са мною!..
Спожыццю стануцца каласы,
трава пад небам – пасцеллю.

1685

*

牡丹葉深く
分け出づる蜂の
名残かな

З якої неахвотай!.. –
З півоні
пчала выпаўзае.

1685

*

古池や
蛙飛び込む
水の音

Даўня сажалка.
Вымкнуў усплёск – углыб
скокнула жабка.

1686

*

名月や
池をめぐりて
夜もすがら

Поўня!
З ёй праблукаў наўкола
сажалкі ноч.

1686

*

座頭かと
人に見られて
月見哉

«Ці ён сляпы?!» –
Дзівуюцца людзі: не зводжу
з поўні вачэй.

1686

*

水寒く
寝入りかねたる
鷗かな

Вада – халадэча:
люляецца – не засне
чайка на хвалі.

1686

*

瓶割るる
夜の氷の
寝覚め哉

Трэснуў збанок з вадой:
абудзіўся
я ў ледзяную ноч.

1686

*

誰やらが
かたちに似たり
今朝の春

Хто гэта ў навагоднім
уборы? – Сябе самога
распазнаю.

1687

*

花に遊ぶ
蛇な喰ひそ
友雀

Ах, верабейка, глядзі
не здзяўбні авадня: і ён
з кветкай сябруе.

1687

*

永き日も
轉り足らぬ
ひばり哉

I самага доўгага дня
замала,
каб выспевацца, жаўруку.

1687

*

五月雨に
鳴の浮巢を
見にゆかん

Ліе – умагчымлівае:
дзе хоча
плыве гняздо чомгі: дождж.

1687

*

稲妻を
手にとる闇の
紙燭哉

Нібы бліскавіцу рукою
ўхапіў – запаліў
упоцёмках свечку.

1687

*

賤の子や
稻摺りかけて
月を見る

Загледзеўся на маладзік –
пакінуў
рыс абмалочваць хлопец.

1687

*

ごを焚いて
手拭あぶる
寒さ哉

Ну й халадэча!.. – Палю
ламачча хваёвае,
грэю ручнік скалелы.

1687

*

掬ふより
早齒にひびく
泉かな

Адно зачарпнуў даланёй –
і ўжо зашчамелі зубы:
вада з крыніцы!

1684–1688

*

春たちて
まだ九日の
野山かな

Вясна на дварэ:
толькі дзевяць дзён
палям і пагоркам.

1688

*

盃に
泥な落しそ
群燕

Ластаўкі, выпадкова
мне ў чарку з віном не ўкіньце
глебы драбок!

1688

*

父母の
しきりに恋し
雉の声

Крыкам фазана абуджаны,
туж-тужу
па бацьку-маці.

1688

*

一つ脱いで
後に負ひぬ
衣がへ

Верхнюю вопратку зняў
і нясу на сабе – вась і ўсе
змены з зімы на лета.

1688

*

杜若
語るも旅の
ひとつかな

Схіліўся і з касачамі
гутару – хіба гэта
таксама не падарожжа?!

1688

*

かたつぶり
角振り分けよ
須磨明石

Рожками пакажы,
слімак, дзе Сума,
дзе Акасі!..

1688

*

何事の
見立てにも似ず
三日の月

Не, не знайду
для цябе параўнанняў,
трохдзённы маладзічок!

1688

*

あの雲は
稲妻を待つ
たより哉

Чакае маланку?!
Вісіць
цёмная хмара ў небе.

1688

*

草いろいろ
おのおの花の
手柄かな

Колькі іх скрозь, а цвіце
кожная зёлка па-свойму.
Вось гэта й з'ява!

1688

*

あの中に
蒔絵書きたし
宿の月

Блікамі размаляваў бы!.. –
Ў прыстанішча для гасцей
найперш паклікаў бы месяц.

1688

*

冬籠り
また寄りそはん
この柱

Самота зімовая:
абалёрся
ў хаце спінай аб слуп.

1688

*

行く春や
鳥啼き魚の
目は泪

Вясна адыходзіць:
птушкі смуткуюць, у рыбін
вочы-слязіны.

1689

*

秣負う
人を枝折の
夏野哉

З вязанкою сена спадар
сунецца ў полі –
мне ў знак дарожны.

1689

*

五月雨は
滝降り埋む
みかさ哉

Летнія ліўні!
Вада ў рацэ
зраўнялася з вадаспадам.

1689

*

初真桑
四つにや断たん
輪に切らん

Першая дыня, сябры!..
На чвэрці яе раскроім?
Падзелім лепш на кружочки.

1689

*

庭掃いて
出でばや寺に
散る柳

Падмёў двор і адышоў –
паслала
вярбіна ўслед ліст.

1689

*

鳩の声
身に入りわたる
岩戸哉

Слухаю, нерухомы:
буркуе голуб
у храме старым.

1689

*

薦を着て
誰人います
花の春

Свята вясны... У натоўпе
жабрак у дзяружцы:
хто ён?!

1690

*

我に似るな
ふたつに割れし
真桑瓜

Не пераймай мяне дужа!..
А то, бадай, скажуць:
другая палова дыні.

1690

*

蜻蛉や
取りつきかねし
草の上

Кружляе – ніяк
не зачэпіцца за цявінку
травы страказа.

1690

*

病雁の
夜寒に落ちて
旅寝哉

У сцюжы начной на дол
апала гусь у знямозе – вось так
начуюць вандроўцы.

1690

*

しぐるるや
田の新株の
黒むほど

Дажджыць і дажджыць!..
Пачарнела
на полі свежае ржышча.

1690

*

衰ひや
齒に喰ひ当てし
海苔の砂

Аслаб:
на зубах песок
капусты марской скрыгоча.

1691

*

闇の夜や
巢をまどはして
鳴く衛

Цямнюткая ноч: кулік
гнязда не знаходзіць –
кліча.

1691

*

粽結ふ
片手にはさむ
額髪

Лепяцца калабкі – з ілба
спрытна рука
адхінае пасму.

1691

*

葱白く
洗ひたてたる
寒さかな

Да чысціні беласнежнай
адмыты цыбуліны –
ажно сцюжна.

1691

*

留守のまに
荒れたる神の
落葉哉

Нідзе ні багоў, ні людзей –
абсягі
заняў лістапад.

1691

*

うらやまし
浮世の北の
山桜

О, як я зайдрошчу ёй:
у гарах
сакура закрасавала!

1692

*

埋火や
壁には客の
影法師

Зыраць жарыны:
цень госця
вагаецца на сцяне.

1692

*

鞍壺に
小坊主乗るや
大根引

Рэдзьку выкопваюць –
на каня
дзіця пасадзілі: у здзіваванне!..

1693

*

鶯や
柳のうしろ
藪の前

Цёхкаюць салаўі!..
Тут – перад гэтым гаем,
там – за тою вярбінай.

1694

*

青柳の
泥にしだるる
潮干かな

Спадае вада: вярба
гладзіць нахіленым веццем
ціну.

1694

*

春雨や
蓬をのばす
艸の道

Утравянула сцежка:
ўгору сцяблінкі
цягне цыбаты дождж.

1694

*

麦の穂を
便りにつかむ
別れかな

За колас жытнёвы
хапаюся ў распачы:
ростань!

1694

*

世を旅に
代掻く小田の
行きもどり

Бы поле ару, вандрую
ўвесь век па свеце –
сюды-туды.

1694

*

涼しさや
直に野松の
枝の形

Згадаў галінку сасны –
і ўраз
адчуў прахалоду.

1694

*

六月や
峰に雲置く
嵐山

Спякотлівы ліпень!
Акрыла хмурынкаю галаву
гара Арасі.

1694

*

ひやひやと
壁をふまえて
昼寝哉

Дзверы замкнуў –
свая:
утульваюся ў самоту.

1694

*

顔に似ぬ
発句も出でよ
初桜

Стварайцеся, на мой стары твар
не падобныя вершы!..
Першы сакуры цвет.

1694

*

行く秋や
手をひろげたる
栗の毬

Скарб выпускае –
прыгаршчы растуляе
каштан.

1694

*

秋の夜を
打ち崩したる
咄かな

Змагла – разагнала
сяброўская гамана
імглу надвячорка.

1694

*

この道を
行く人なしに
秋の暮

Пуста навокал:
адно напаткаў
поцёмкі восеньскія ў дарозе.

1694

*

旅に病で
夢は枯野を
かけ廻る

Знямогся ў дарозе:
блукаю ў снах
спякотнаю пусткай.

1694

*

春の夜は
桜に明けて
しまひけり

Сакуры зацвілі –
і ночы
мінулі ў наўколі.

1684–1694

*

物いへば
唇寒し
秋の風

Вымавіш слова –
здубеюць губы.
Восеньскі вецер.

1684–1688

*

借りて寝ん
案山子の袖や
夜半の霜

Апоўначы шэрань.
Пазычыць, ці што, апаратку
у пудзіла, каб заснуць?!

1684-1694

*

この槌の
むかし椿か
梅の木か

Дзяржальна гэтага малатка
калісьці было камлём
камеліі ці мо – слівы?

1684-1694

Басё, М.

Б27 Выбраныя хайку / Мацуа Басё; з японскай, пер. А. Разанава. — Мінск : Выдавец Зміцер Колас, 2018. — 100 с. (Паэты планеты).

ISBN 978-985-7164-81-3.

Мацуа Басё (1644–1694) – японскі паэт, адзін са стваральнікаў хайку, які зрабіў неацэнны ўклад у развіццё эстэтыкі гэтага паэтычнага жанру.

Адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

УДК 821.521.1

ББК 84(5Япо)-5